

TIBBİ PATOLOJİ UZMANLIĞI MESLEK ETİĞİ İLKELERİ

Tıbbi patoloji uzmanlığı laboratuvar temelli tanısal bir disiplin olmakla birlikte, mesleğin icrası sırasında tıbbın diğer alanlarında olduğu gibi hastalara özenle ve merhametle yaklaşmayı, hastanın yararını ilke edinerek karar vermeyi amaç edinmiştir.

Madde 1: Amaç

Bu metin hekimlik meslek etiği kurallarına ek olarak tıbbi patoloji meslek alanına özgü uygulamaların doğurduğu etik ikilemlere yönelik, patoloji pratiğinde “doğru bilinen yanıtlara” etik ilkeler çerçevesinde yol göstermeyi amaçlamaktadır.

Madde 2: Kapsam

Bu ilkeler tıbbi patoloji uzmanı, patoloji uzmanlık öğrencileri yanı sıra bu uzmanlık alanının birlikte görev yaptığı diğer tüm sağlık çalışanlarını kapsamaktadır.

Madde 3: Tanımlar

Bu metinde geçen isim ve tanımlamalar şunları ifade etmektedir;

COPE: Committee on Publication Ethics (COPE): Akademik dergi editörlerinin ve yayın etiği ile ilgilenenlerin oluşturduğu uluslararası kurul,

ICMJE: International Committee of Medical Journal Editors: Uluslararası tıp dergileri editörler komitesi,

Diğer sağlık çalışanları: Biyolog, laboratuvar teknikeri, patoloji teknikeri, tıbbi sekreter, arşiv memuru, transport ve temizlik personeli gibi patoloji laboratuvarında çalışan hekim dışı tüm personel,

Kurum: Patoloji laboratuvarının bulunduğu hastane,

Uzmanlık meslek örgütü: Patoloji Dernekleri Federasyonu,

Meslek örgütü: Türk Tabipleri Birliği,

Yatay konsültasyon: Mesleki olarak benzer bilimsel yetkinlikteki patoloğların olgularını birbirlerine danışmaları şeklinde gerçekleşen konsültasyon biçimi,

Dikey konsültasyon: İlgili alanda uzmanlaşmış bir öğretim üyesi veya patoloji uzmanının görüşünün alınması.

Madde 4: Patoloji uzmanının hasta, toplum, meslektaş ve meslek ile olan ilişkileri

Tıbbi patoloji uzmanı hekimlik meslek etiği ilkelerine uygun davranmaya özen gösterir. Ekip lideri olması sebebiyle bölüm içi veya bölüm dışı diğer sağlık çalışanları ile ilişkilerinde de bu ilkeleri gözetir ve etik ilkeler dahilinde çalışma arkadaşlarının mesleki gelişimini destekler.

Tıbbi patoloji uzmanı mesleğinin onuru, saygınlığı ve güvenilirliğinin sürdürülmesi için çabalar. Meslek etiği ilkelerine ters düşen uygulamalardan uzak durur, etik ilkelere uymayan uygulamaları uzmanlık meslek örgütü ve yerel tabip odasına bildirir.

Madde 5: Konsültasyon

Konsültasyon bir hasta hakkıdır. Hastayla ilgilenen hekim, patoloji uzmanı ya da hasta tarafından talep edildiğinde tanı için uygun materyal, ideal taşıma koşulları sağlanarak hastaya verilmelidir. Patoloji konsültasyonu üst düzeyde bilgi birikimi ve ciddi emek

gerektiren bir işlemdir. Dikey konsültasyon hizmeti, alanında yetkin kişiler tarafından verilmeli, konsültasyon raporu hekim ilişkilerini zedelemeyecek şekilde ve hasta yararı gözetilerek düzenlenmeli, talep edilmesi halinde incelemeyi yapan ilk hekime sonucun ulaştırılması için iletişim kanalları karşılıklı olarak açık tutulmalıdır.

Konsültasyonu yapan tıbbi patoloji uzmanı hastayla ilgilenen hekimlerden ve gerekirse hastadan olguya ait her türlü tıbbi bilgiyi talep ederek görüş alabilmelidir.

Yatay konsültasyonda bir veya birden fazla patoloğa danışılabilir ve alınan görüşlerin patoloji raporuna eklenmesi zorunluluğu yoktur.

Yatay ve dikey konsültasyonlar sırasında taraflar hekimlik meslek etiği kuralları ve patoloji etik kodlarının dördüncü maddesinde yazılı olan ilkelere uygun davranmalıdır.

Madde 6: Yazarlık hakkı

Bir bilimsel çalışmada kimlerin yazarlık hakkı elde edeceği uluslararası kurumlarca (ICMJE ve COPE) belirlenmiştir. Buna göre aşağıda sıralanan dört maddenin tümünde görev alanlar yazarlık hakkı kazanırlar.

- 1- Çalışmanın gerçekleşmesi amacıyla tasarım veya veri toplanması veya veri analizi veya yorumunda önemli ölçüde katkıda bulunmak
- 2- Makalenin içeriğinin oluşmasında ve düzeltilmesine katkı sağlamak
- 3- Makalenin son şeklini onaylamış olmak
- 4- Çalışmanın dürüstlüğünden ve verilerin doğruluğundan sorumlu olmak

Bunlara ek olarak patoloji raporundan elde edilen veriler çalışmanın ana eksenini oluşturuyor ve/veya temel patolojik tanının ötesinde yoruma dayanan veriler içeriyor ve/veya çalışmada ortaya çıkan bilgiler arasında yeni bağlantılar kurulmasına yol açıyor ve yeni sonuçlara ulaşmakta ana rol oynuyor ise araştırmada yer alma konusunda patoloğun tercihi dikkate alınmalıdır.

Madde 7: Yeni teknoloji alımları ve firmalarla ilişkiler

Hizmet alımı, yeni teknoloji uygulamaları ve diğer alımlarda tıbbi patoloji uzmanı, firmalardan bağımsız, güncel bilimsel akademik dokümanları göz önüne alarak ve kamu yararını gözeterek şeffaf hareket etmelidir. Meslek örgütleri patoloğların bu alandaki gelişimine katkıda bulunmalı, taleplerine açık olmalıdır. Hekim-firma ilişkilerinin, seçimleri etkileyebileceğinin farkında olunmalı ve Türk Tabipler Birliğinin “Hekim-endüstri ilişkileri kılavuzunda” belirlenen ilkeler doğrultusunda davranılmalıdır. Firmaların bilimsel destek amaçlı katkıları beyan edilmeli ve bu konuda şeffaf davranmaya özen gösterilmelidir.

Madde 8: Hizmet Bedeli

Tıbbi patoloji uzmanı mesleğini uygularken meslek örgütünün belirlediği taban fiyatları göz önünde bulundurmalı, ekonomik nedenlerle ürettiği hizmetin kalitesini düşürecek ve mesleğini değersizleştirecek davranışlardan kaçınacak tutum göstermelidir.

Madde 9: Bölüm içi yapılan araştırma

Patoloji arşivini ilgilendiren araştırmalarda etik kurul onayının alınması hastayı, araştırmacı hekimi ve kurumu koruyan, araştırmacının bilimselliğine katkıda bulunan üst düzey akademik gerekliliktir.

Her kurum arşiv kullanımı, görev tanımları ve çalışma ilkelerini belirlemeli ve bu ilkeler doğrultusunda hareket etmelidir.

Araştırma ile ilgili kayıtların sorumluluğu ve gizliliği araştırmacıya aittir. Araştırma sırasında özel nitelikli kişisel verilerin ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmemesi ilkesine uygun hareket edilmelidir. Bilimsel araştırma sırasında elde edilen ek materyal (yeni kesit, ek boya ve incelemeler) araştırmacının sorumluluğunda olup çalışma tamamlandıktan sonra araştırmacının yapıldığı kurumda yasal süre boyunca (beş yıl) saklanmalıdır.

Kurum içi yönetim görevi olan kişilerin yazarlık hakkı talepleri de 6. Maddede belirtilen ilkeler göz önüne alınarak değerlendirilmelidir.

Madde 10: Raporlara erişim

Patoloji raporları mahremiyeti anayasal olarak güvenceye alınmış kişisel veri içermektedir. Patoloji raporları hasta ve hastanın onayının alındığı yakınlarına teslim edilmelidir. Patoloji raporlarına elektronik ortamda erişim için de benzer mahremiyet ve güvenlik ilkelerine uyulmalıdır. Kurumlar elektronik ortamda paylaşılan verilerin güvenliğinden sorumludur.

Madde 11: Patoloji görsellerinin sosyal medya kullanımı

Tıbbi patoloji uzmanının sosyal medya üzerinden paylaşacağı mesleki görseller kişisel veri güvenliği ve gizlilik ilkeleri doğrultusunda, mesleki danışma veya bilgi paylaşımı ile sınırlı olmalı, kapalı gruplar seçilmelidir. Sosyal medyada paylaşılan görsellerin kullanımında ise bilim etiğine uygun davranılmalıdır.

Madde 12: Patolojide özel inceleme yöntemlerinin kullanımı

Patoloji pratiğinde morfolojik analiz esastır. Tanısal maliyeti artıran özel inceleme testleri mümkünse kademeli olarak seçilmelidir. Hızlı sonuç verme kaygısı yanı sıra performans / ücretlendirme ve akademik uğraşların tanı için gerekenin ötesinde uygulamalara ve ek maliyetlere yol açabileceği göz önüne alınarak tutum geliştirilmelidir. Bu konuda etik açıdan sorunlu davranışlara sebep olabilecek çalışma ikliminin düzeltilmesi için meslek örgütleri çaba sarf etmeli, sorumluluk almalıdır.

Madde 13: Patoloji pratiğinde yapılan hatalar

Tıbbi uygulama hataları tıp pratiğinde karşılaşılabilen bir gerçekliktir. Tıbbi patoloji uzmanlık alanında da oluşabilecek hataların en aza indirilmesi, tekrarlanmaması ve hastanın zarar görmesini önlemek için çalışmalar yapmak öncelikle tıbbi patoloji uzmanının görevidir.

Ek madde 1: Patoloji Dernekleri Federasyonu bünyesinde oluşturulan çalışma grubunun kaleme aldığı “tıbbi patoloji uzmanlığı meslek etiği ilkeleri” mesleğin gereği olarak periyodik gözden geçirilmeli ve şartlara göre revize edilebilir olmalıdır.

Ek madde 2: Bu ilkelerin yayınlanması ve uygulanması Patoloji Dernekleri Federasyonu yönetim kurulunun inisiyatifindedir.

Bu döküman aşağıda ismi bulunanlar tarafından hazırlanmış, PDF web sitesine konularak genel tartışmaya açılmış, tartışma sonrası düzeltilerek PDF-GYK tarafından 14 Temmuz 2018 tarihinde onaylanmıştır. 27-29 Ekim 2018 tarihleri arasında PDF genel kurulunda onaya sunulacaktır.

Dr. Havva Solak Özşeker *, Dr. Müge Demir **, Dr. Özey Gököz *, Dr. Leyla Memiş #,**

Dr. Türkan Rezanko ##, Dr. İlknur Türkmen &, Dr. Mehmet Uhri &&, Dr. Alp Usubütün ***

*Muğ la Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi Patoloji Bölümü

**Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı

*** Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Patoloji Anabilim Dalı

#Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Patoloji Anabilim Dalı

##Katip Çelebi Üniversitesi, Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi Patoloji Bölümü

&İstanbul Medipol Üniversitesi, Tıbbi Patoloji Anabilim Dalı

&&İstanbul Halkalı Kanuni Sultan Süleyman, Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Tıbbi Patoloji Bölümü